

Estonia avasi ovensa modernille tanssille

Kilpikonnän kävelyä, koreografia Jeanne Yasko, musiikki Bobby Mc Ferrin.

Hiljainen kaaos, koreografia Jeanne Vasko, musiikki Arvo Pärt.

Bussipysäkki, koreografia Tiina Lindfors, musiikki Andy Summers ja Robert Fripp.

Estonia-teatterissa Tallinassa tehtiin historiaa tanssin alueella. Klassisista baletistaan kuuluisa seurue on toki ennenkin esittänyt modernin tanssin maailmaan kuuluneita teoksia, mutta ensi kertaa tietämäni mukaan paikalle oli kutsuttu kaksi nuorta länsimaista koreografia. Onnistuneen idean isänä on pidettävä erästä baletin johtajista, Juris Zhigursia ja asian vahvaa kannattajaa, tanssija Saima Kranigia.

Eestiläiset tanssijat ovat jo kauan tunteneet vetoa uuteen tanssi-ilmaisuun ja sen liikekieleen. Yleisön reaktioista päätellen tehty näytös vastasi myös hyvin vahvasti sen toiveisiin.

Estonia-teatterissa oli tehty aivan oikea päätös modernin tanssiteoksen toteuttamiseksi. On kutsuttava koreografi paikalle. Pelkkä liikkeiden seuraaminen esimerkiksi videolta ei riitä. On opittava ymmärtämään liikekielen sisin merkitys ja tuntemaan teosta suunnitteleva ihminen ja hänen ajatusmaailmansa.

Kohtaus Jeanne Yaskon teoksesta Kilpikonnän kävelyä.

Osattua ja viileätä

Jeanne Yaskon ensimmäinen teos Kilpikonnän kävelyä oli liikekieltään selkeä ja käytti vartaloa kokonaisvaltaisesti. Ryhmien muodostamista ihmiskasoista ja niiden uusia muotoja hakevista kuvioista tuli paikoin mieleen amerikkalainen Pilobolus-ryhmä.

Kokonaisuutena teos jäi perin vaisuksi, koskettamattomaksi kuten aina tapahtuu, jos tekijä tyytyy vain liikkeiden teettämiseen tanssijoilla.

Hiljainen kaaos oli harvinaisen kaunis ja ehjä. Koreografin ajatukset sulautuivat

yhteen Arvo Pärtin tehokkaan vaikuttavan musiikin kanssa. Liikekieli edusti modernismin jo melkein klassista aikaa. Kaunista, avautuvaa ja laaja-alaista. Linjakasta ryhmittelyä ja tehokasta näyttämön käyttöä tuki oivallinen valaistus.

Suorastaan harras kokonaisuus, jonka tanssijat olivat sisäistäneet. Saima Kranigin herkkä ja samalla vahva ilmaisu ei jättänyt ketään kylmäksi.

Irti kaikista kahleista...

...sopisi Tiina Lindforsin

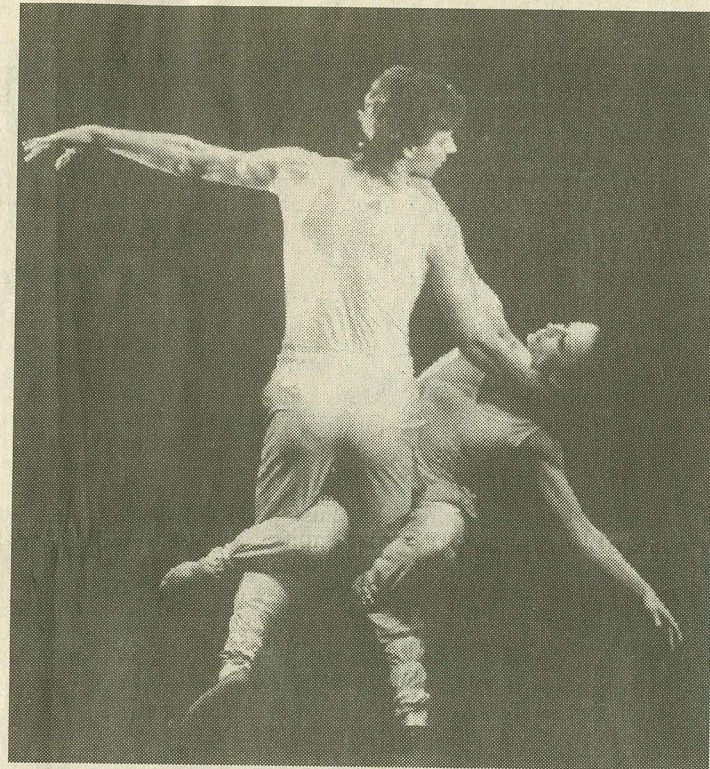
Bussipysäkin alaotsikoksi. Tarmokkaan tanssiryhmän vetäjän, taitavan tanssijan ja koreografin luomis- ja uusiutumiskyky vaikuttaa ehtymättömältä. Hänen parhaita ominaisuuksiaan on kyky rakentaa koreografiansa tanssijoiden taitojen mukaan. Estonian tanssijoiden muuntautumistaito ja kykenevyys uuteen liikkeeseen toteutui parhaimmillaan Lindforsin työssä.

Bussipysäkin kahdeksan tanssijaa liikkui kahdessa tasossa. Ihminen arjessa ja ihmisen haaveet, toiveet ja unet. Bussiin menijät hapuilivat itsensä ja ajatustensa kanssa laivan yläosassa. Alatasolla toteutuivat heidän ajatuksensa.

Tiina Lindforsin ratkaisut olivat selkeitä. Neljän tanssijan ajatusmaailmojen kohtaaminen samanaikaisesti lavalla oli elävää elämää kaikessa sen herkkyydessä, kauneudessa ja surkuhupaisuudessa.

Konkreettisimmin arjen ja ihmisen sisimmän kohtaaminen toteutui kahden lihavan, omaan ulkonaiseen kuoreensa suljetun hahmoissa. Mieleen jäikin ajatus kaikenlaisista kahleista vapautumisesta. Irti rooliajattelusta, pakollisesta "minä näytän" -mentaliteetista, tavaraan sidonnaisuudesta varsinkin juuri nyt isojen, koko maailmaa koskettavien muutosten edessä ja keskellä. Mitä olisi olla vain ihminen ihmisenä, kokonaisena!

Tiina Lindforsin teos oli

Meelis Pakri ja Saima Kranig Tiina Lindforsin Bussipysäkinä.

rytmisesti hyvin toimiva, hellyttävä, koskettava. Siinä oli huumorilla höystettyä lämpöä.

Koreografin liikekieli ei varmaankaan ollut helppoa tanssijoille, mutta he selviytyivät uskomattomasta urakastaan ja vain kahden viikon harjoitusajasta huolimatta loistavasti. Igor Vassinin ja Priit Kripsonin irtoavat hyppyt

ja tanssin riemu valloittivat. Teatterilla on lahjakkaita ja monipuolisia tanssijoita, jotka kykenevät perusteellisen koulutuksensa ansiosta omaksumaan nopeasti uutta. Osavasta tanssista tulisi olla aina kyse, edustakoon se mitä tyyliuuntaa tahansa.

Estonia avas ukse moderntantsule

- "Kilpkonna jalutuskäik" -- Jeanne Yasko koreograafia,
Bobby McFerrini muusika
- "Vaikne kaos" -- Jeanne Yasko koreograafia,
Arvo Pärdi muusika
- "Bussipeatus" -- Tiina Lindforsi koreograafia,
Andy Summersi ja Robert Frippi muusika

Estonia Teatris tehti ajalugu - tantsuvallas. Klassikalise balleti esitajana kuulus "Estonia" trupp on küll varemgi esitanud moderntantsu maailma kuulunud teoseid, kuid nüüd, minu teada esmakordselt, oli lavastama palutud kaks noort koreograafi läänest. Hea idee autoriks tuleb pidada üht balletijuhtidest, Juris Žigursi ja ettevõtmist tugevasti toetanud tantsijat Saima Kranigit.

Eesti tantsijad on, juba ammu tundnud tõmmet uudse tantsuväljenduse ja vastava leksika suunas. Saali reageerimise järgi otsustades vastas lavastus ka publiku ootustele.

Selle lavastuse puhul koreograafe väljastpoolt kutsudes tegi Estonia Teater ainuõige otsuse. Liigutuste matkimisest, videolindilt kopeerimisest ei piisa. Tuleb mõista liigutuste keele sisimat tähendust ja tunda lavastajat inimesena, tema mõttemaailma.

Äraõpitud ja jahe

Jeanne Yasko esimese teose "Kilpkonna jalutuskäik" tantsukeel oli selge, inimkeha kõiki võimalusi kasutav. Rühma moodustatud inimkuhilaist ja nende uusi vorme otsivatest kujunditest aimus kohati ameerika Pilobolus-rühm.

Tervikuna jäi teos üsna kahvatuks ja mõjuvaeseks nagu ikka juhtub, kui lavastaja piirdub vaid sellega, et lasta tantsijaid liigutusi teha.

"Vaikne kaos" oli haruldaselt kaunis ja terviklik. Koreograafi mõtted sulasiid ühte Arvo Pärdi mõjujõulise muusikaga. Tantsukeel esindas modernismi juba üsna klassikalist aega. Kaunist, avanevat ja avarat. Jõonekat rühmitumist ja mõjuvat lavakasutust toetas oivaline valgustus. - Lausa haaras tervik, mille tantsijad veendunult omaks võtsid. Saima Kranigi tundeõrn ja ühtaegu jõuline väljendus ei jätnud kedagi külmaks.

Tiina Lindforsi "Bussipeatuse" alapealkirjaks sobiks "Lahti kõigist ghelaist". Tarmuka tantsurühma juhi, võimuka tantsija ja koreograafi loomis- ja uuenemisvõime näib lõputuna. Tema parimaid onadusi on oskus arvestada oma koreograafias tantsijate võimeid. "Estonia" tantsijate ümberkehastumisvõime ja suutlikkus uudses liikumises realiseerub parimal määral Lindforsi töös.

"Bussipeatuse" 8 tantsijat liiguvad kahel tasandil: inimene argipäevas ja inimene igatsustes, soovides, unelmais. Bussi sisenejad kobavad otsivalt ringi lava ülaosas. Alumisel tasapinnal teostuvad nende mõtted.

Tiina Lindforsi lahendused olid selged: Nelja tantsija mõttemaailmade samaaegne avanemine laval oli elav elu ise kogu selle tundeerkuse, ilu ja tragikoomikaga. Kõige konkreetsemalt teostus argipäeva ja inimese siseelu vastandumine kahe linava, oma väliskesta sulgunud kuju kaudu. Meelde jäi mõte kõigist ahelaist vabanemisest. Vabanemisest mõelda oma rollile, kohustuslikust "esitan"-mentaliteedist, materiaalsest sõltuvusest, - eriti just nüüd, praegu, kogu maailma puudutavate muutuste eel ja keskel. Mis või kuidas oleks olla inimene vaid inimesena, tervänisti!

Tiina Lindforsi teos oli rütmiliselt hästi laabuv, heldimust tekitav, liigutav. Selles oli huumoriga vürtsitatud soojust.

Tantsijaile ei olnud koreograafi keel kindlasti mitte kerge, kuid hoolimata ülesande raskusest ja ainult 2-nädalasest prooviajast tulid nad sellega hiilgavalt toime. Igor Vassini ja Priit Kripsoni hüpped ja tantsurõõm olid vallutavad. Teatril on andekaid ja mitmekülgeid tantsijaid, kes oma põhikoolitusele toetudes suudavad kiiresti omandada uut. Põhiküsimus ongi alati tantsu professionaalsus, olgu siis tegu mistahes stiilisüunaga.

Pirjo Raiskio

"Turun Sanomat" 3.10.1990

Tõlkinud Liida Selberg